

Poliisihallituksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

1 Johdanto

Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmisteltu hallituksen esitys kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta. Hallituksen esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriön johdolla työryhmässä, jossa ovat olleet edustettuina sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, Kansaneläkelaitos, sisäministeriö, Maahanmuuttovirasto ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Lakimuutosten on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian.

2 Esityksen pääkohdat

Esityksen mukaan opiskelijalle myönnetty oleskelulupa otetaan peruuttamisharkintaan tai uutta oleskelulupaa ei myönnetä, jos tulee ilmi, että opiskelija on turvautunut toimeentulotukeen. Esityksellä tavoitellaan sitä, että kolmannen maan kansalaisen opiskelijan turvautuminen toimeentulotukeen johtaisi nykyistä selkeämmin oleskeluluvan peruuttamista tai uuden oleskeluluvan myöntämättä jättämisestä koskevaan harkintaan. Opiskelijan oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä olevan riittävän toimeentulon täyttämistä seurattaisiin nykyistä säännöllisemmin ja useammin automaattista jälkivalvontaa hyväksi käyttäen selvittämällä, onko opiskelijalle myönnetty toimeentulotukea. Opiskelijan tulisi tulla toimeen omilla tuloillaan tai varallisuudellaan sen sijaan, että hän turvautuisi toimeentulotukeen.

3 Poliisihallituksen lausunto

Poliisihallitus kannattaa yleisellä tasolla, että ulkomaalaisen oleskellessa tai asuessaan Suomessa, hän pystyy elättämään itsensä ja perheensä omilla varoillaan. Tässä lakimuutoksessa Työ- ja elinkeinoministeriö esittää, että opiskelijan oleskelulupa perutaan tai jatkolupaa ei myönnetä, jos valvonnan keinoin huomataan, että opiskelija on toimeentulotuen saaja tai hänelle on myönnetty toimeentulotukea. Toisaalta esityksestä saa

sellaisen kuvan, että toimeentulotuen myöntäminen tai saaminen nousee herätteenä esiin jälkivalvonnassa, joka aloittaa peruuttamisharkinnan. Poliisihallitus ei täysin tue sellaista säännöstä, jonka perusteella oleskelulupa peruttaisiin kategorisesti ulkomaalaiselta opiskelijalta, jos hän on turvautunut toimeentulotukeen. Kun lupa perutaan, se käytännössä tarkoittaa myös maasta karkottamispäätöstä ja maastapoistamista, vaikka asiassa tehdäänkin kokonaisharkinta. Jos luvan myöntämisen edellytyksiä ei ole, olisi kesämätön tilanne oleskelulupajärjestelmän näkökulmasta ja laittoman maassa oleskelun näkökulmasta, että Suomessa voisi edelleen jatkaa oleskelua, vaikka lupa olisi peruttu, mutta samalla ei olisi päätetty maasta karkottamisesta.

Hallituksen esitöissä kategorista luvan peruuttamista on lievennetty yksityiskohtaisissa perusteluissa. Lupaa ei välttämättä peruttaisi, jos toimeentulotuen myöntäminen perustuisi esimerkiksi lapsen sairauden hoitoon. Toisin sanoen henkilökohtaiset painavat syyt voisivat peruuttamisharkinnassa puoltaa luvan perumatta jättämiseen. Tämän osalta kuitenkin ehdotettu lainkohta ei sanamuodon mukaan antaisi tähän mahdollisuutta. Kohta on kirjoitettu esityksessä muotoon;

Myönnetty oleskelulupa on peruutettava tai jätettävä uusimatta, jos opiskelija on turvautunut toimeentulotukeen oleskeluluvan voimassaoloaikana;

Peruuttamisharkinnassa ei tämän perusteella näyttäisi olevan kokonaisharkinnan mahdollisuutta, mutta kuten edellä on mainittu, maasta karkottamispäätöksen harkinnan yhteydessä kokonaisharkinta on olemassa. Tämä kaksijakoinen logiikka toimii nähdäksemme perälaulana, jotta kohtuuttomilta päätöksiltä välttyään. Emme näe tarkoituksenmukaisena karkottaa maasta opiskelijaa, jonka opinnot etenevät suunnitellusti, jos hän henkilökohtaisten painavien syiden vuoksi on turvautunut toimeentulotukeen, jos muunlaista vilpillisyyttä maassa oleskelun oikeudellisuuden puolesta ei ole havaittavissa. Näemme tärkeänä poistaa maasta sellaiset ulkomaalaiset joiden toiminta on vilpillistä tai on havaittavissa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden tai kansallisen turvallisuuden vaaraa. Myös toimeentulotuen saaja tulee poistaa maasta, jos hän toimii vilpillisesti tai tuella eläminen on toistuvaa.

Lakimuutoksella ei nähdä vähäistä suurempia vaikutuksia poliisin toimintaan. Todennäköisesti lakimuutos tulee lisäämään joitakin kymmeniä maasta karkottamispäätösten täytäntöönpanoja vuodessa. Poliisi palauttaa vuodessa n. 3000 ulkomaalaista, johon suhteutettuna muutos on vähäinen.

Poliisihallitus katsoo, että tiedottaminen asiassa on ensiarvoisen tärkeää, jotta opiskelijat tietävät muutoksesta eikä asia tule ensimmäisenä maasta karkottamispäätöksen tiedoksiannossa esille. Muutoksella on myös se toinen puoli, että jätetäänkö toimeentulotukea hakematta, vaikka esimerkiksi perhekunta sitä aidosti tarvitsisi ja voisivatko opiskelijat ajautua ns. pimeille työmarkkinoille joka osaltaan lisää työperäisen hyväksikäytön määrää Suomessa.

Sanna Heikinheimo, Poliisijohtaja

Janne Lepsu, Poliisitarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 27.02.2026 klo 08:21. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Työ- ja elinkeinoministeriö. Vastattu lausuntopalvelu.fi

Tiedoksi

Poliisijohtaja Sanna Heikinheimo
Poliisiylitarkastaja Sami Hätönen
Poliisitarkastaja Marjo Tyynelä
Poliisilakimies Visa Weckström
Ylitarkastaja Ilkka Juola

Poliisihallitus

Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 Espoo

kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi

Puhelin +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780, poliisi.fi